

Nahlásit ČSSZ smutnou událost pozůstalí zpravidla nemusí

26.3.2024 - | Česká správa sociálního zabezpečení

Úmrtím poživatele důchodu zaniká nárok na důchod

Dávky důchodového pojištění se vyplácejí v pravidelných měsíčních termínech **dopředu**. Pokud se důchodce **dožil výplatního dne** svého důchodu, byl **důchod vyplacen oprávněně** a vrácení ani poměrné částky se nepožaduje. Pokud se však důchodce výplatního dne svého důchodu nedožil, a to třeba o jediný den, splátka již nenáleží. Nárok na důchod dnem smrti zaniká.

Údaje o úmrtí občanů starších 15 let písemně sdělují ČSSZ úřady pověřené vedením matrik, a to do dvou týdnů ode dne zápisu do matriky (na základě § 11 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.). ČSSZ přijímá informace o úmrtí také z registru obyvatel, agendového informačního systému evidence obyvatel, případně z došlých žádostí o pozůstalostní dávky. V případě úmrtí důchodce v zařízení sociálních služeb hlásí jeho úmrtí ČSSZ toto zařízení. Po nahlášení úmrtí zastaví ČSSZ výplatu od nejbližší důchodové výplaty.

Situace, kdy vzniká přeplatek důchodu

Může se stát, že je důchod zpracován a vyplacen na období, na které již nenáleží, a to dříve, než se o úmrtí dozvíme. Tato převzatá, avšak nenáležící výplata důchodu je tzv. přeplatkem. To platí pro důchody vyplácené v hotovosti i na účet zemřelého důchodce, včetně zasílání na účet manžela/manželky nebo jiného příjemce (kdo se považuje za jiného příjemce, je uvedeno níže). Pokud je výplata zasílána na bankovní účet, ČSSZ žádá banku o navrácení přeplatku. Jde o zákonný postup upravený zákonem č. 155/1995 Sb., na jehož základě má ČSSZ s příslušnými bankami podepsané smlouvy o vracení provedených, ale nenáležících důchodových splátek.

Například pokud je důchod vyplácen ke dni 10. 2. a důchodce zemře 10. 2., má na jeho výplatu nárok. Pokud zemře 9. 2., na výplatu nárok nemá. ČSSZ se o úmrtí může dozvědět až poté, co byl důchod poukázán. V tomto případě se jedná o přeplatek a ČSSZ požaduje jeho navrácení.

Může nastat situace, kdy není na bankovním účtu klienta dostatek peněz a banka nemůže přeplatek vrátit. Pokud existuje osoba, která má právo disponovat peněžními prostředky na bankovním účtu zemřelého, má tato osoba povinnost přeplatek vrátit. Pokud taková osoba není, má povinnost vrátit přeplatek postupně manžel/ka (pokud mu/jí po zemřelém vznikl nárok na vdovecký/vdovský důchod) a dále děti a rodiče, jestliže žili se zemřelým v době jeho smrti v domácnosti. Pokud neexistuje žádná z těchto osob, přeplatek se považuje za dluh důchodce a vypořádá se v rámci dědictví (podle ust. § 64 odst. 7 zákona č. 155/1995 Sb.).

Dojde-li k úmrtí důchodce, jehož **důchod byl vyplácen na účet manžela/manželky**, má **povinnost** vrátit přeplatek pozůstalý manžel/pozůstalá manželka.

Dojde-li k úmrtí důchodce, jehož důchod byl vyplácen v hotovosti a již nenáležící splátku převzal jeho manžel/ka, má povinnost vrátit přeplatek pozůstalý manžel/ pozůstalá manželka.

Povinnost oznámit úmrtí blízkého

Povinnost oznámení vzniká v případě, kdy je důchod vyplácen jinému příjemci (zákonný zástupce, opatrovník, zvláštní příjemce či člen domácnosti, který důchodce zastupuje podle § 49 a 50

občanského zákoníku). Tento **jiný příjemce** je **povinen** úmrtí poživatele důchodu ohlásit písemně, a to do 8 dnů od úmrtí.

Vzhledem k tomu, že zapracování jakékoliv změny do systému je otázkou zpravidla několika dní, oznámit úmrtí blízkého všem klientům doporučujeme. Vyhnou se tak případným nepříjemnostem s vrácením přeplatku, jak informujeme výše.

Situace, kdy vzniká nedoplatek důchodu

Může se také stát, že z nějakého důvodu (např. pobytu v nemocnici) důchodce svou výplatu důchodu nebo i několik výplat před svým úmrtím nepřevzme. Nepřevzaté, avšak náležející výplaty důchodu jsou tzv. nedoplatkem důchodu, který nabývají postupně manžel/ka a vlastní nebo osvojené děti. Pokud neexistuje žádná z uvedených osob, stává se nedoplatek předmětem dědictví.

V případě úmrtí klienta v době po podání žádosti o důchod, ale před pravomocným rozhodnutím o přiznání jeho důchodu vstupují (opět postupně) manžel/ka a vlastní nebo osvojené děti do řízení a nabývají nárok na tzv. doplatek důchodu. Neexistuje-li žádná z těchto osob, ČSSZ řízení dokončí a doplatek poukáže oprávněnému dědici.

Případ zasílání vlastního důchodu na účet manžela, který zemře

Může nastat situace, kdy si klient nechává zasílat důchod na účet manžela, který zemře. V takovém případě důchodce obdrží od ČSSZ písemnou „Výzvu ke sdělení způsobu výplaty důchodu pro úmrtí majitele účtu“. Klient má povinnost do 30 dnů ode dne doručení výzvy oznámit ČSSZ nový způsob výplaty jeho důchodu. Pokud se rozhodne pro výplatu na účet (může jít také o dosavadní účet, jehož se stal majitelem, nebo o zcela jiný vlastní účet), zašle ČSSZ vlastnoručně podepsanou Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet v ČR – majitel účtu. Pokud se rozhodne pro výplatu v hotovosti prostřednictvím České pošty, zašle ČSSZ vlastnoručně podepsanou Žádost o zrušení výplaty důchodu poukazem na účet anebo pošle tuto informaci jinou písemnou formou.

Pokud příjemce důchodu na výzvu ČSSZ v požadované lhůtě nereaguje, je výplata důchodu na účet zastavena a zařízení hotovostním způsobem prostřednictvím důchodové služby České pošty. Způsob výplaty je možné kdykoliv změnit.

Možnosti oznámení úmrtí blízkého ČSSZ

Z praktických důvodů je vhodné ČSSZ informovat, a to telefonicky prostřednictvím OSSZ v místě bydliště zemřelého (nebo pozůstalých) či call centra pro důchodové pojištění na tel. čísle 800 050 248, kde pozůstalým poskytneme také odborné rady s ohledem na konkrétní okolnosti (např. jak řešit přeplatky či nedoplatky). Informovat nás o úmrtí svého blízkého můžete rovněž elektronicky prostřednictvím

e-podatelný: posta@cssz.cz nebo datové schránky: **49kaiq3**. Též je možné zaslat písemnou informaci na OSSZ / PSSZ / MSSZ v Brně nebo přímo na ČSSZ.

Více informací zjistíte na webu ČSSZ (Důležité informace související s úmrtím příjemce důchodu) nebo v call centru pro důchodové pojištění 800 050 248.

https://www.cssz.cz/web/cz/uvod/-/asset_publisher/GQ48v1KeNe0J/content/id/2645969